

FUTUR

Com sobreviuran les biblioteques?

BERNAT RUIZ DOMÈNECH § EDITOR I MEMBRE DE LA COMISSIÓ EXECUTIVA DE L'ANY DE LES BIBLIOTEQUES

El sistema bibliotecari de Catalunya és un exemple de què es pot fer amb diners públics si deixem treballar els experts en la matèria. Amb més temps que recursos i més talent que mitjans, els professionals de les nostres biblioteques han bastit una xarxa pública que els usuaris valoren amb un notable. Ara recollim els fruits de més de trenta anys de feina, el període més llarg d'estabilitat, democràcia i autogovern des de la fundació de les primeres biblioteques de la Mancomunitat de Catalunya el 1915.

Ara que es parla d'estructures d'estat, les biblioteques formaran part de la xarxa neural del país i un dels factors que la faran possible serà la biblioteca pública digital que el Servei de Biblioteques de la Generalitat posarà en marxa molt aviat. Serà gratuïta i permetrà als usuaris demanar en préstec llibres i altres documents audiovisuals des de qualsevol lloc amb connexió a internet, les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any. A més dels evidents avantatges per als usuaris, la digitalització de les biblioteques permetrà una gestió més eficient dels recursos. Els continguts digitals són més barats de comprar, gestionar i mantenir que els seus equivalents analògics. Per a la consulta o el préstec no dependrem d'on sigui físicament un llibre, perquè serà a tot arreu i serà més fàcil conèixer els hàbits de lectura dels usuaris perquè la seva activitat cultural quedarà registrada. També millorarà l'aprofitament dels recursos públics i es podran com-

prar més continguts amb els mateixos diners, els que els usuaris demanin i necessitin però també els que els gestors de les biblioteques considerin essencials, com fins ara.

Una xarxa per a tota la vida

Si el sistema actual ha de ser una xarxa integrada que respongui als reptes del segle XXI, encara hi ha molta feina per fer. Les biblioteques es converteixen en el centre cultural de viles i ciutats i prenen el relleu dels centres cívics o s'hi integren, com en el cas de Barcelona. En un context en què internet ens ha convertit a tots en *prosumidors* (potencials productors i consumidors de continguts), les biblioteques disposen de la tecnologia perquè qualsevol publiqui la seva obra a la biblioteca pública digital. Més enllà de l'autoedició per vanitat personal, el futur obre la possibilitat que la biblioteca sigui un servei de tots, per a tots, en què tots tinguem coses a dir i a compartir. Del poble, des del poble i per al poble.

La biblioteca també ha d'esdevenir una xarxa per a tota la vida. Hi podem anar sempre que vulguem, però també ens ha de ser útil sempre que la necessitem. El sistema ara disposa de biblioteques escolars, biblioteques públiques municipals, universitàries i especialitzades. Hi ha carències importants a les escoles, la relació entre les diferents biblioteques encara no és fluida i els catàlegs de les diferents xarxes en-

cara no estan unificats, però comença a veure la llum un sistema en què no haurem de decidir si la biblioteca ens és o no útil, sinó quina ho és.

No tots els reptes són digitals. Els usuaris perceben una sola xarxa de biblioteques però la realitat no respon a aquesta imatge. Cada municipi gestiona les seves biblioteques amb l'ajuda de la diputació corresponent i del Servei de Biblioteques de la Generalitat. Avui dia no hi ha un sol model de carnet de biblioteca, la xarxa no està del tot integrada i això complica la gestió dels recursos. Molts serveis ja són comuns a les 387 biblioteques catalanes i els onze bibliobusos –com el préstec interbibliotecari–, però encara no és possible una utilitat tan senzilla com fer ús d'un sol carnet en tots els serveis de les biblioteques de tot Catalunya.

La biblioteca és un servei públic bàsic. Som en un moment de transició i hem de decidir què volem que siguin les biblioteques quan siguin grans. El model de biblioteca que custodiava llibres i els prestava amb desconfiança ha quedat enrere. Cada vegada és més una facilitadora d'espais, serveis i continguts per a les activitats dels ciutadans. Ben mirat hem de canviar-ho tot perquè res canviï, necessitem espais de relació cívica, espais adaptats al segle XXI per fer el que ens fa humans: compartir experiències i compartir cultura. Aquest és el principal repte. La resta només són eines. §